

Temperaturmåling af Norddjurs Kommunes økonomi

ANALYSE TIL BUDGET 2023-2026

Indhold

Indledning og formål	1
Resumé og konklusioner	3
Kapitel 1 - Den forventede udvikling i kommunens overordnede økonomi	5
1. Økonomiske målsætninger	5
1.1 Strukturel balance	6
1.2 Gennemsnitlig kassebeholdning	7
1.3 Anlæg	8
1.4 Langfristet gæld	9
2. Befolkningsudvikling til 2031	10
2.1 Tilskuddet for faldende befolkningstal bliver mindre	11
2.2 Der bliver færre børn	13
3. Skat, tilskud, gæld, kassebeholdning og anlæg	14
3.1 Kommunen modtager tilskud for skatenedsættelse indtil 2026	14
3.2 Der er usikkerhed om indtægter fra grundskyld	14
3.3 Ydelsen på kommunens ordinære lån bliver mindre efter 2027	15
3.4 Kommunen skylder et stort beløb til Lønmodtagernes Feriemidler	16
3.5 Kassebeholdning og garantistillelser	17
3.6 Efterslæbet på anlæg er vokset	18
4. Øvrige opmærksomhedspunkter	19
Kapitel 2 - Sammenligning af udgifter med andre kommuner	20
1. Kommunens andel af serviceudgifterne er større i 2022 end i 2017	21
2. Kommunens serviceudgifter varierer på tværs af områder i budget 2022	22
2.1 Folkeskolen inklusiv specialundervisning	23
2.2 Dagtilbud	24
2.3 Børn og unge med særlige behov	25
2.4 Ældreområdet	26
2.5 Voksne med særlige behov	27
2.6 Administrationsudgifter	28

Indledning og formål

Formålet med denne budgetanalyse er at give et overblik over Norddjurs Kommunes økonomiske situation nu og i de kommende år, og give et overblik over den nuværende økonomiske prioritering mellem de væsentlige udgiftsområder.

Analysen er delt ind i to kapitler:

I **kapitel 1** gives der en status på kommunens økonomi, og en prognose for den fremtidige udvikling. I kapitlet redegøres der også for særlige opmærksomhedspunkter og den usikkerhed der er omkring fremtidens udgifter og indtægter.

Analysen af udviklingen i kommunens økonomi kan deles op i et kort (2022-2025) og et langt tidsperspektiv (2026-). På kort sigt kigges der på budget 2022-2025 i forhold til de økonomiske målsætninger, og på hvilke usikre forudsætninger der er i budgettet. På længere sigt kigges der på de overordnede tendenser der er i kommunens indtægter, udgifter, gæld og kassebeholdning.

I **kapitel 2** sammenlignes Norddjurs Kommunes serviceudgifter på alle væsentlige udgiftsområder med kommuner med samme grundvilkår. Til sammenligning med andre kommuner anvendes VIVE's nøgletal.

Resumé og konklusioner

I **kapitel 1** konkluderes det, at Norddjurs Kommunes økonomi grundlæggende er blevet sundere de seneste år. Det skyldes, at kommunens økonomiske målsætninger stort set er overholdt i de seneste fire budgetaftaler, så der er balance mellem indtægter og udgifter. Samtidig er opsparede overskud anvendt til at reducere kommunens gæld.

På kort sigt er der en udfordring i budgetaftale 2022-2025, idet de budgetterede anlægsudgifter i 2025 er 40 mio. kr. lavere end minimumsmålsætningen på 100 mio. kr. Hvis målsætningen var overholdt, ville der være et strukturelt underskud på 40 mio. kr. i 2025. De nuværende serviceudgifter er dermed højere end indtægterne kan dække over hele budgetperioden. Samtidig er der stor usikkerhed om tilskuddet fra faldende befolkningstal.

På længere sigt kan det forventes at det bliver vanskeligt at oprette samme udgiftsniveau som i budget 2022-2025. Det skyldes især to forhold:

- 1) Der har netop været en udligningsreform, som blandt andet kompenserer for, at kommuner som Norddjurs Kommune gradvist har fået forværret økonomien siden den forrige reform. Den næste reform ligger formentligt langt ude i fremtiden.
- 2) Kommunen modtager i øjeblikket et stort tilskud (97 mio. kr. i 2022) fordi kommunens befolkningstal er faldet. Tilskuddet er særligt stort frem til 2025, fordi der var et meget stort fald i befolkningstallet i 2018 og 2019, som kommunen fortsat får tilskud for. Norddjurs Kommune kan forvente at modtage mellem 30 og 70 mio. kr. i tilskud, hvis befolkningstallet hvert år falder med 187 personer (gennemsnittet i befolkningsprognosen). Der er samtidig meget stor usikkerhed om tilskuddet, særligt på grund af de mange flygtninge fra Ukraine.

Kassebeholdning: Norddjurs Kommune har en robust kassebeholdning. Når kassebeholdningen er robust, giver det en sikkerhed og fleksibilitet i økonomien. Eksempelvis varsles der i 2022 en midtvejsregulering af overførselsudgifterne fra 2021 på over 30 mio. kr. Midtvejsreguleringen giver ikke anledning til at foretage besparelser på serviceudgifterne i 2022, fordi kommunen har råd til at betale. Et andet eksempel er kapitalinskuddet til Aarhus Airport på 10 mio. kr. som også kan finansieres af kassen.

Gæld: Norddjurs Kommunes ordinære gæld er de seneste år blevet mere end halveret fra 466 mio. kr. i 2018 til 227 mio. kr. ved udgangen af 2022. I 2028 og 2029 indbetaler kommunen de sidste ydelser på kommunens to største lån. Afdragene forventes at være cirka 19 mio. kr. lavere i 2030 end i 2023.

Øvrige opmærksomhedspunkter i kapitel 1:

- 1) Tilskud for skattenedsættelse: Kommunen modtager et tilskud på cirka 10 mio. kr. årligt indtil 2026, fordi kommunen satte skatten ned i 2022. Fra 2027 modtager kommunen ikke længere tilskuddet.
- 2) Økonomaftalerne mellem KL og Regeringen kan blive mindre fordelagtige i de kommende år sammenlignet med de seneste år
- 3) Prisstigninger: Prisstigninger i 2022 kan betyde, at kommunerne kan have udfordringer med at gennemføre alle planlagte anlæg i 2022, og anlægsrammen kan blive mindre i de kommende år.
- 4) Socialområdet: Langt de fleste kommuner oplever et stort pres på socialområdet, og udgifterne forventes også at stige i Norddjurs Kommune, hvis den nuværende udvikling fortsætter
- 5) Faldende børnetal: Når antallet af børn falder, kan det betyde, at udgifterne per barn stiger
- 6) Der er et efterslæb på vedligehold på veje og bygninger.

I **kapitel 2** konkluderes det, at Norddjurs Kommunes serviceudgifter per indbygger er større end sammenligningskommunernes serviceudgifter pr. indbygger. Forskellen svarer i budget 2022 til cirka 47 mio. kr. Serviceudgifterne per indbygger er samtidig større i 2022 end i 2017, hvor en del af kommunernes udgifter blev finansieret af lån.

Kommunen kan have højere serviceudgifter end sammenligningskommunerne, fordi kommunen har særligt høje indtægter i 2022-2024, blandt andet fra tilskuddet for faldende befolkningstal. Det vil sandsynligvis blive nødvendigt at reducere udgifterne fra 2025.

Norrdjurs Kommune har i budget 2022 højere udgifter til børn og unge med særlige behov (39 mio. kr.), folkeskolen (17 mio. kr.) og tilbud til ældre (8 mio. kr.) end sammenligningsgruppen.

Norrdjurs Kommune har lavere udgifter til vejvæsen (10 mio. kr.), voksne med særlige behov (9 mio. kr.) og dagtilbud (3 mio. kr.) end sammenligningsgruppen.

Overordnet har tendensen på de forskellige udgiftsområder i 2016-2022 været, at Norrdjurs Kommune nærmer sig sammenligningskommunernes niveau. Både på de områder hvor kommunen historisk har haft lavere udgifter og de områder hvor kommunen har haft højere udgifter, er forskellen blevet mindre.

Udgifterne til folkeskolen har historisk ligget langt over sammenligningskommunerne, men forskellen er blevet mindre ved at udgifterne er vokset i sammenligningskommunerne, mens udgifterne er faldet en smule i Norrdjurs Kommune.

Norrdjurs Kommune har historisk haft lavere udgifter på ældreområdet end sammenligningskommunerne. I de seneste år er udgifter dog vokset til over sammenligningskommunernes niveau.

Administrationsudgifterne lå frem til 2017 væsentligt over sammenligningskommunernes, men blev reduceret kraftigt i 2019, så udgifterne lå langt under sammenligningskommunerne. I 2021 er udgifterne steget, så de nu er en smule højere end sammenligningskommunernes.

Kapitel 1 - Den forventede udvikling i kommunens overordnede økonomi

1. Økonomiske målsætninger

Kommunalbestyrelsen vedtog den 23. februar 2021 en opdatering af Norddjurs Kommunes økonomiske politik. Den økonomiske politik indeholder målsætninger om udgiftsniveau, kassebeholdning og gæld:

- **Balance i budgettet** - Der skal være strukturel balance i det enkelte år. Det vil sige at indtægterne skal dække driftsudgifter, anlægsudgifter og afdrag på kommunens gæld.
- **Anlæg** - Anlægsudgifterne skal årligt udgøre minimum 100 mio. kr. set over en årrække
- **Kassebeholdning** - Den gennemsnitlige kassebeholdning skal udgøre minimum 175 mio. kr.
- **Gæld** - Der skal være en årlig afvikling på mindst 10 mio. kr. af kommunens ordinære gæld (ekskl. ældreboliger) og andelen af gæld i forhold til indtægter skal nedbringes.

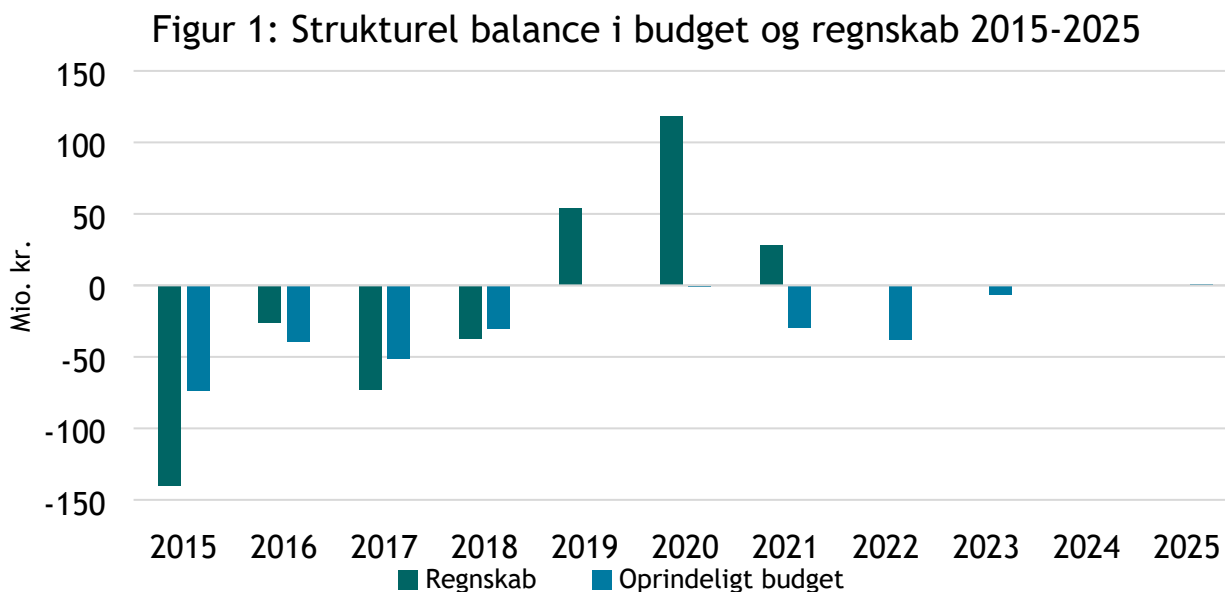
På de følgende sider vil der være figurer, der viser hvordan målsætningerne er overholdt i regnskab 2015-2021 og budget 2022-2025.

1.1 Strukturel balance

Der skal ifølge kommunens økonomiske politik være strukturel balance i det enkelte år. Der er strukturel balance, når indtægterne dækker driftsudgifter, anlægsudgifter og afdrag på kommunens gæld. Lånoptagelse, forskydninger i udlån samt ældreboliger er ikke en del af balancen.

Når der er strukturel balance, vil kassebeholdningen normalt være stabil og gælden vil blive reduceret svarende til afdragene, hvis der ikke optages nye lån.

Figur 1 viser den strukturelle balance i regnskab 2015-2021 og budget 2022-2025.

Det fremgår af figur 1, at der i 2015-2018 var strukturelt underskud i både budget og regnskab. Underskuddet i budget 2015 skyldes en bevidst politisk beslutning om at anvende en del af kassebeholdningen på opførelse af nye børnehaver og ekstra vedligehold af veje. Derudover blev der købt jord til opførelse af den statsfinansierede omfartsvej.

I 2019 og 2020 var der budgetteret med strukturel balance, men i regnskabet var der store overskud. Det skyldes en generel tilbageholdenhed i organisationen, men også at kommunen havde ekstra anlægsindtægter. I 2020 var der hele året betydelig usikkerhed på grund af covid-19, og kommunerne fik tilført ekstra midler til dækning af ekstra forsørgelsesudgifter som følge af covid-19. Udgifterne blev dog ikke så høje som ventet, og kommunerne tilbagebetalte en del af tilskuddet i midtvejsreguleringen i 2021. Det samme var tilfældet i 2021, og det forventes at Norddjurs Kommuneskal tilbagebetaling over 30 mio. kr. i midtvejsreguleringen for 2022.

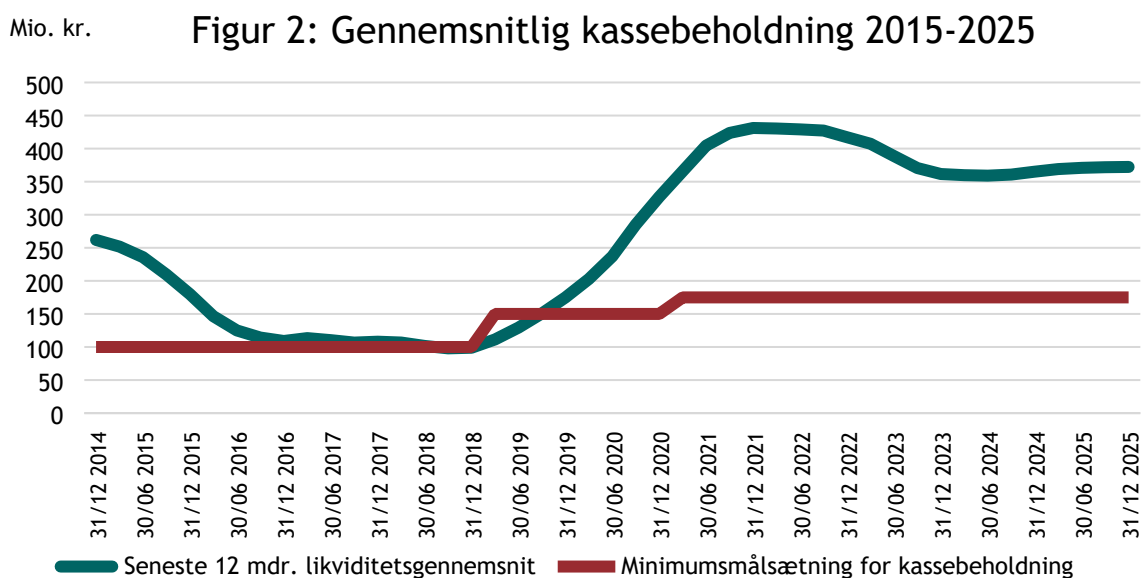
I 2021 og 2022 var der underskud i budgettet, men dette skyldes at der blev afdraget ekstra på kommunens lån, da kassebeholdningen var blevet større på grund af overskuddene i 2019 og 2020. Der var et mindre overskud i regnskab 2021.

I overslagsårene 2023-2025 er der stort set balance i budgettet. Det lille underskud i 2023 skyldes, at der i sidste øjeblik blev flyttet anlæg fra 2022 til 2023, da alle kommuner var nødsaget til at skære i anlægsudgifterne for at kommunerne samlet kunne overholde anlægsrammen for 2022.

1.2 Gennemsnitlig kassebeholdning

Den gennemsnitlige kassebeholdning skal efter reglerne altid være minimum 0 kr. Norddjurs Kommune har derfor en målsætning om en kassebeholdning på minimum 175 mio. kr. Målsætningen blev forhøjet i 2019 og 2021.

Figur 2 viser udviklingen i den gennemsnitlige kassebeholdning fra 2015-2021 og prognosen for 2022-2025. Kassebeholdningen bliver beregnet som et gennemsnit af kassebeholdningen de forrige 365 dage. Prognosen er senest opdateret i forbindelse med budgetopfølgningen per 31. marts 2022.

Det fremgår af figur 2, at den gennemsnitlige kassebeholdning faldt i 2015 og 2016, var konstant i 2017, 2018 og det meste af 2019, og steg kraftigt i 2020 og 2021. Per 31/3 2022 var den gennemsnitlige kassebeholdning 430 mio. kr. svarende til cirka 11.700 kr. per indbygger. Landsgennemsnittet er cirka 10.200 kr. per indbygger.

Faldet i 2015 og 2016 skyldtes primært underskud i regnskab 2014 og 2015 som følge af den politiske beslutning om at anvende kassebeholdningen på blandt andet nye børnehaver.

Underskuddene i regnskab 2016, 2017 og 2018 blev dækket af lånoptagelse, og derfor var der kun et meget lille fald i den gennemsnitlige kassebeholdning i 2016, 2017 og 2018.

Overskuddene i regnskab 2019, 2020 og 2021 betyder at kassebeholdning er steget fra 2019.

I budget 2022-2025 er der samlet budgetteret med et underskud på grund af ekstra afdrag på gælden i 2022. Derfor falder kassebeholdningen.

Som tommelfingerregel er usikkerheden for prognosen +/- 30 mio. kr. efter ét år, +/- 40 mio. kr. efter to år, +/- 50 mio. kr. efter tre år og +/- 60 mio. kr. efter fire år. Usikkerheden er udtryk for, at ind- og udbetalinger i praksis kan falde på andre tidspunkter end forventet, selvom budgettet bliver overholdt.

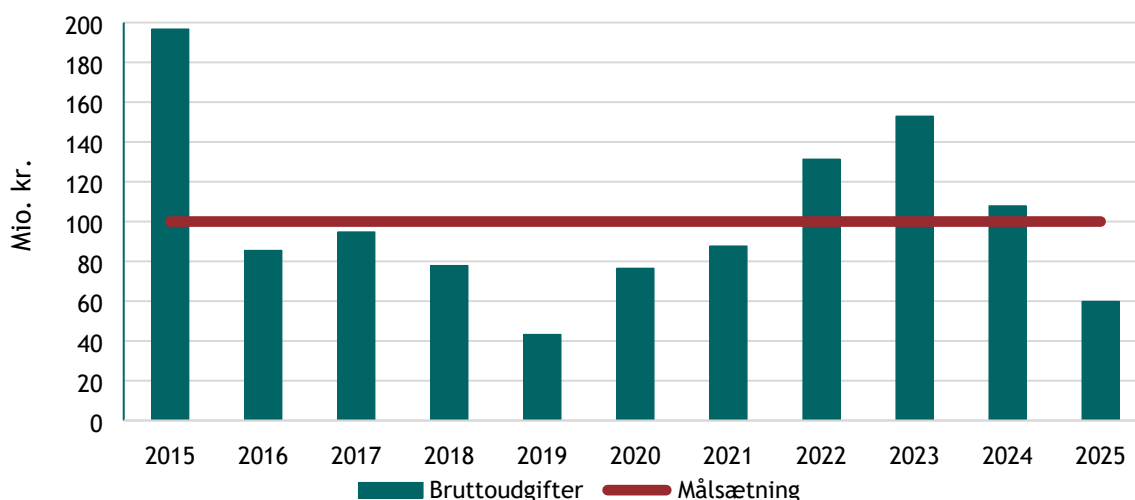

1.3 Anlæg

Norrdjurs Kommune har en målsætning om at anlægsudgifterne skal udgøre mindst 100 mio. kr. årligt over en årrække. Før 2021 var målsætningen opgjort som et nettotal. Det betød, at indtægterne blev modregnet i udgifterne, når målsætningen blev gjort op. Ældreboliger tæller ikke med, da disse finansieres af lån, som beboerne betaler gennem huslejen.

Årsagen til at det er en god idé med en minimumsmålsætning er, at der er brug for et minimum af investeringer for at vedligeholde kommunens bygninger, broer og veje, og for at sikre at kommunen kan følge med den grønne omstilling og skiftende tiders behov og standarder.

Figur 3: Anlægsudgifter i regnskab 2015-2021 og budget 2022-2025

Det fremgår af figur 3, at der var meget høje udgifter i regnskab 2015, men at udgifterne i regnskab 2016-2021 har været under målsætningen. I 2015 blev der bygget nye børnehaver, lagt ekstra asfalt og købt jord til etableringen af omfartsvejen om Grenaa. Udgifterne på 91 mio. kr. til den statsfinansierede omfartsvej er medregnet i regnskabet for 2015-2020, hvoraf over halvdelen af udgifterne blev afholdt i 2016 og 2017.

I budget 2022-2025 er der budgetteret med anlægsudgifter på mere end 100 mio. kr. i alle år på nær 2025, hvor der kun er budgetteret med cirka 60 mio. kr. Hvis anlægsudgifterne udgjorde 100 mio. kr., ville der være et strukturelt underskud på 40 mio. kr. Dette indikerer, at der er budgetteret med for høje driftsudgifter i forhold til kommunens indtægter i 2025.

På side 18 er der en oversigt over udgifterne til vejvedligehold. Budgettet til basisudgifter som vedligehold af veje og bygninger er løftet i 2021 og budget 2022-2025 efter mange års underinvesteringer.

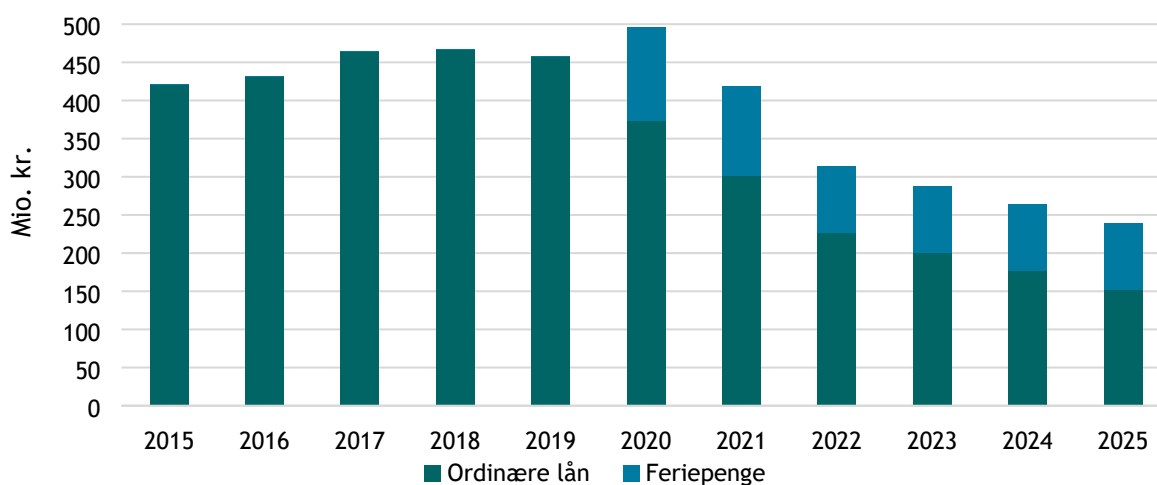
1.4 Langfristet gæld

Det er Norddjurs Kommunes målsætning, at den langfristede gæld skal reduceres med 10 mio. kr. hvert år. Lån vedrørende ældre og handicapboliger tæller ikke med, da det er beboerne selv og staten, der betaler renter og afdrag.

Figur 4 viser udviklingen i den langfristede gæld. Den grønne søjle viser kommunens almindelige lån, mens den blå søjle viser feriepengeforpligtelsen.

Kommunerne fik en gæld i form af en feriepengeforpligtelse efter ændringen af ferieloven i 2019. Gælden fremskrives hvert år svarende til lønudviklingen, og forpligtelsen forventes at være tilbagebetalt cirka i 2045. Kommunen kan altid vælge at indfri forpligtelsen før tid.

Figur 4: Langfristet gæld per 31. december 2015-2025

Det fremgår af figur 4, at restgælden på kommunens almindelige lån er blevet kraftigt reduceret siden 2019. Det skyldes, at der ikke er optaget nye lån i 2020 og 2021, samtidig med at der blev afdraget ekstraordinært på gælden. I 2020 blev der afdraget 40 mio. kr. ekstra, og i 2021 blev der afdraget 35 mio. kr. ekstra. Gælden blev i alt reduceret med 156 mio. kr. i 2020 og 2021, og udgjorde cirka 301 mio. kr. ved udgangen af 2021.

På side 15 og 16 er der en oversigt med udviklingen i afdrag på kommunens ordinære lån og den planlagte afbetaling af feriepengeforpligtelse. Afdragene på de ordinære lån bliver meget lavere fra 2027, da kommunens to største lån er tilbagebetalt i henholdsvis 2028 og 2029. I budgetaftalen for 2022-2025 er det derfor besluttet, at det ekstra afdrag på 28 mio. kr. på feriepengeforpligtelsen i 2022 bruges til at reducere afdrag på feriepengeforpligtelsen til og med 2029. Ydelsen på de ordinære lån falder med cirka 20 mio. kr. fra 2027 til 2030. Afdragene på feriepengeforpligtelsen stiger til gengæld med 5 mio. kr. i 2030.

I 2020 var den gennemsnitlige kommunernes gæld per indbygger inklusive feriepenge 12.635 kr. mens den var 11.326 kr. i Norddjurs Kommune i 2021. På en liste over kommuner med lavest gæld per indbygger har Norddjurs Kommune placering nummer 45 i 2020, 29 i 2021, 13 i 2022 og 9 i 2025, hvis andre kommuners gæld er uændret siden 2020. Andre kommuner vil dog også afdrage på feriepengeforpligtelsen.

2. Befolkningsudvikling til 2031

Norrdjurs Kommune udarbejder hvert år en prognose for befolkningsudviklingen i de næste 10 år. Befolkningsprognosen bygger på historiske data samt kommunens boligbyggeprogram, og anvendes til at lægge budget for kommunens indtægter i overslagsårene samt til at fremskrive kommunes udgiftsbudgetter på børne- og ældreområdet.

Befolkningsprognosen for 2022-2031 blev behandlet af økonomiudvalget den 15. marts 2022. Alle tal i dette afsnit bygger på denne prognose. Befolkningstallet forventes at falde med gennemsnitlig 187 personer i perioden 2022-2031. Prognosen forudsætter, at Norrdjurs i de kommende år fortsat vil have en nettofraflytning og nettoindvandring, som svarer til gennemsnittet fra 2018-2021. Netto er der gennemsnitligt fraflyttet lidt over 200 personer og indvandret cirka 60 personer om året i perioden.

Fra prognosen er der særligt tre forhold, der kan have betydning for kommunens forventede indtægter og udgifter i de kommende år.

- Der forventes et gennemsnitligt årligt fald i befolkningstallet. I 2022 modtager kommunen 97 mio. kr. i tilskud for faldende befolkningstal. Tilskuddet er særligt højt i 2022-2025, fordi kommunen fortsat modtager tilskud for det store fald i befolkningstallet i 2018 og 2019. Det årlige tilskud ved et fald på 187 personer om året vil være cirka 30-80 mio. kr. afhængigt af udviklingen i andre kommuner. Dette er 17-67 mio. kr. mindre end i 2022. Prognosen for tilskuddet er meget usikker under normale omstændigheder. På grund af de mange flygtninge fra Ukraine er usikkerheden ekstrem stor.
- Antallet af børn og unge mellem 6-16 år falder. Dette kan give et behov for strukturtilpasninger for at sikre, at udgifterne per barn ikke stiger, eksempelvis som følge af det gennemsnitlige elevtal per skoleklasse bliver mindre.
- Antallet af ældre over 85 år per 100 indbyggere er cirka 29 % højere i Norrdjurs Kommune end i hele landet i 2021. Dette tal forventes at falde til cirka 16 % i 2031.

De mange flygtninge fra Ukraine betyder, at befolkningsudviklingen må forventes at blive væsentligt anderledes, end den der fremgår af befolkningsprognosen.

Særligt fordelingen af tilskuddet til kommuner med fald i befolkningstallet bliver vanskeligt at forudsige, fordi dette tilskud også afhænger meget af udviklingen i alle andre kommuner i de enkelte år.

2.1 Tilskuddet for faldende befolkningstal bliver mindre

Hvert år fordeles der gennem udligningsordningen cirka 2 mia. kr. mellem de kommuner, som har haft faldende befolkningstal over de seneste 5-7 år. I 2022 modtager kommunen cirka 97 mio. kr. Tilskuddet forventes at blive væsentligt mindre i de kommende år, men der er altid stor usikkerhed om tilskuddets størrelse i overslagsårene.

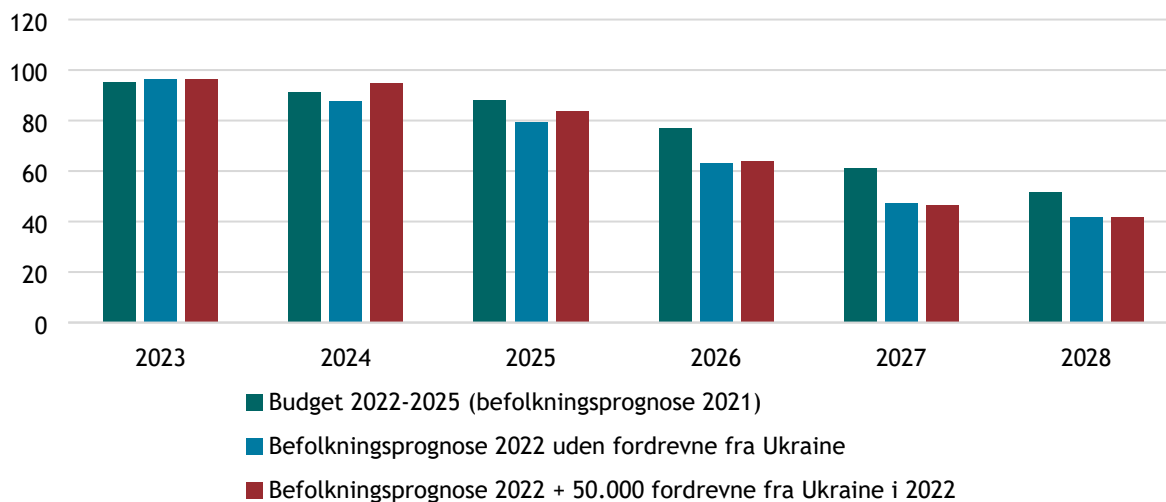
Figur 5 viser tilskud for faldende befolkningstal i 2022-2028 ved forskellige prognoser. Tilskuddets størrelse afhænger både af udviklingen af befolkningstallet i Norddjurs Kommune og i resten af landets kommuner.

De grønne søjler viser det tilskud som er indregnet i budget 2022-2025. Prognosen bygger på befolkningsprognosen fra 2021. Det antages at kriterieværdien (antallet af personer, der bliver beregnet tilskud ud fra på landsplan), er 28.000, hvilket er et gennemsnitligt antal. Jo flere personer, desto lavere bliver tilskuddet per person.

De blå søjler viser den nyeste prognose på baggrund af befolkningsprognosen fra 2022. Det antages fortsat at kriterieværdien på landsplan er 28.000 personer. Fordrevne fra Ukraine er ikke indregnet, da befolkningsprognosen er en fremskrivning af historiske tal.

De røde søjler viser en prognose med samme forudsætninger som det blå scenarie, med den tilføjelse, at 50.000/420 ukrainere kommer til Danmark/Norddjurs i 2022, 50.000/210 forlader Danmark i 2023 og 25.000/105 forlader Danmark i 2024. På grund af de mange fordrevne fra Ukraine antages kriterieværdien på landsplan at være cirka 19.600 personer i 2024, hvilket forøger tilskuddet per fraflyttet. Kriterieværdien er 30.000 i 2025 og 35.000 i 2026 på grund af den store fraflytning.

Figur 5: Tilskud fra faldende befolkningstal i mio. kr.

Det fremgår af figur 5, at tilskuddet for faldende befolkningstal forventes at falde gradvist. Det skyldes, at kommunen fortsat modtager tilskud for at befolkningstallet faldt med i alt 1.110 personer i 2018 og 2019.

Befolkningstallet forventes at falde med 187 personer om året i gennemsnit frem til 2031. Det årlige tilskud ved et fald på 187 personer om året vil være cirka 30-80 mio. kr. afhængigt af udviklingen i andre kommuner. Dette er 17-67 mio. kr. mindre end i 2022.

Det fremgår af forskellen på de grønne og blå søjler, at tilskuddet i 2024 og 2025 forventes at blive mindre end budgetteret. Det skyldes primært, at befolkningstallet faldt mindre i 2021 end forventet i befolkningsprognosen fra 2021.

Det fremgår af de røde søjler, at tilskuddet forventes at stige i 2024 og 2025, hvis der kommer 50.000 ukrainere til Danmark i 2022. Det skyldes, at nogle kommuner mister deres tilskud, fordi de på grund af stigningen i befolkningstallet i 2022 ikke længere har et fald i befolkningstallet i perioden 2018-2022. Dermed stiger tilskuddet for de kommuner som fortsat får tilskud.

I scenariet antages det at 25.000 ukrainere flytter fra Danmark i 2023, og 12.500 flytter fra Danmark i 2024. Dette betyder en stigning i antallet af kommuner som får tilskud fra 2025 og 2026, og at Norddjurs Kommunes tilskud dermed bliver mindre.

Det skal understreges, at situationen i Ukraine betyder, at der er ekstra stor usikkerhed om tilskuddet, der i forvejen er meget følsomt over for ændringer i befolkningstallet i både Norddjurs Kommune og andre kommuner.

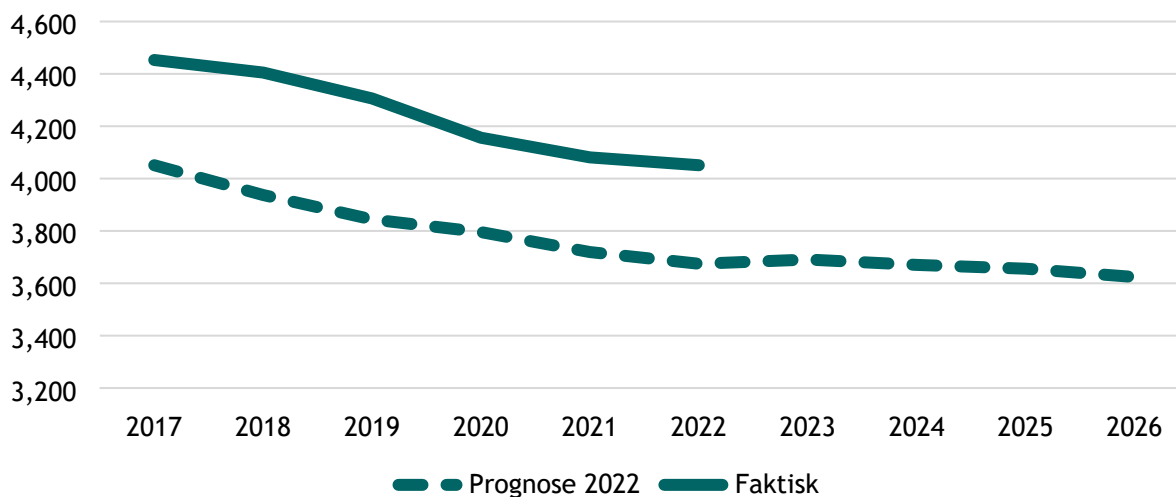
2.2 Der bliver færre børn

Der bliver færre børn i skolealderen i Norddjurs Kommune. Dette kan give større udgifter per barn, hvis der ikke laves strukturelle tilpasninger.

Det kan eksempelvis i nogle tilfælde være svært at tilpasse antallet af klasser, hvis der i forvejen kun er én klasse per årgang på en skole. I Norddjurs Kommune er der flere mindre skoler og store geografiske afstande.

Figur 6 viser udviklingen i antallet af personer mellem 6 og 16 år i 2017-2022 samt prognosen for 2022-2031:

Figur 6: Den faktiske udvikling 2017-2022 samt den forventede udvikling 2022-2031 for aldersgruppen 6-16 år

Det fremgår af figur 6, at antallet af børn i alderen 6 til 16 år forventes at falde med over 10 % fra 2022 til 2031.

Der foretages en automatisk mængderegulering af de variable udgifter på skoleområdet. Dette er cirka 72 % af budgettet i 2022. Mængdereguleringen løser en stor del af budgetudfordringen, men et faldende antal børn kan være en udfordring, da opgaven kan være sværere at løse for samme beløb per barn.

I 2021 blev der født 30 % flere børn end normalt i Norddjurs Kommune. Dette kan ses i figur 6 som en stigning fra 2027 til 2028. Børne- og Ungdomsudvalget fik i maj forelagt en analyse af kapaciteten for pasningstilbud, set i lyset af at der blev født særligt mange børn i 2021. I analysen konkluderes det, at der fra august 2022 og i 2023 være mangel på pladser til de 0-2-årige i Område Grenaa og Område Auning. Børne- og Ungdomsudvalget behandler løsningsforslag i juni.

3. Skat, tilskud, gæld, kassebeholdning og anlæg

3.1 Kommunen modtager tilskud for skattnedsættelse indtil 2026

Udskrivningsprocenten i Norddjurs Kommune er 26,1 %. Den gennemsnitlige udskrivningsprocent i Danmark er 24,98 %.

I budget 2022 blev udskrivningsprocenten sat ned fra 26,3 % til 26,1 % med delvist tilskud. Kommunen modtager tilskud fra 2022-2026, hvor tilskuddet bliver mindre hvert år. I 2022 udgør tilskuddet cirka 10,6 mio. kr. og i 2026 udgør det cirka 9,4 mio. kr. Herefter modtager kommunen ikke længere tilskud. Kommunens indtægter bliver derfor væsentligt reduceret fra 2027.

Kommunen kan frit sætte skatten ned, hvis kommunen ønsker det. Ofte har KL og Regeringen aftalt i økonomiaftalen, at der til budgetåret laves en tilskudsordning for kommuner, der sætter skatten ned. Typisk vil kommunen få tilskud i 4-5 år, og tilskuddet blive mindre og mindre hvert år. Hvis skatten sættes ned med tilskud, skal der være opmærksomhed på at kommunen mister indtægter, og at kommunen som oftest ikke kan sætte skatten op igen så længe kommunen modtager tilskud plus ét år.

Kommunen kan som udgangspunkt sætte skatten op igen, hvis kommunen tidligere har sat skatten ned. Kommunen kan dog ikke frit sætte skatten op før 2028, fordi der er betingelser knyttet til de tilskud, som kommunen modtager som kompensation for skattnedsættelserne.

Kommunen kan dog ikke sætte skatten op til mere end 26,3 %, da kommunen så mister et stort permanent tilskud, som kommunen modtager for at sætte skatten ned i 2021.

Norddjurs Kommune har et lavere beskatningsgrundlag end gennemsnitskommunen. I beskatningsgrundlaget indgår både indkomstskat og grundskyld. Siden 2012 er forskellen mellem Norddjurs Kommune og gennemsnittet blevet en smule større. På grund af den meget høje udligning af skatteindtægterne har dette ikke stor betydning for kommunens økonomi, heller ikke hvis tendensen fortsætter.

3.2 Der er usikkerhed om indtægter fra grundskyld

I 2017 vedtog folketinget en aftale om boligbeskatning. Som en del af aftalen vil kommunernes grundskyldspromiller blive fastfrosset på et niveau, så provenuet samlet set ikke ændrer sig for den enkelte kommune.

Det er dog fortsat uafklaret hvilken betydning dette vil få for fordelingen af indtægterne mellem kommunerne. KL anbefaler indtil videre, at kommunerne budgetterer med uændrede indtægter.

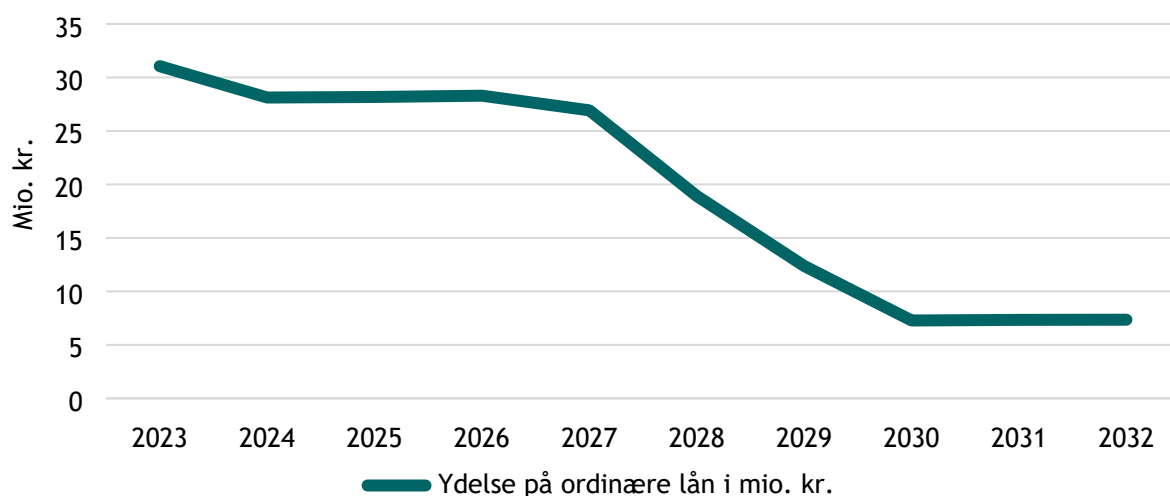
3.3 Ydelsen på kommunens ordinære lån bliver mindre efter 2027

Figur 10 viser udviklingen i ydelser (renter plus afdrag) på kommunens ordinære gæld (eksklusiv feriepenge og ældreboliger) i perioden 2023-2032, hvis der ikke optages nye lån.

Det fremgik af oversigten på side 9, at kommunen har afdraget i 2020, 2021 og i budget 2022 har afdraget ekstra på kommunens gæld. De ekstra afdrag har alle været på lån, der udløber i perioden 2026-2029.

En stor del af kommunens gæld består af to store lån, som udløber i henholdsvis 2028 og 2029. De to lån blev optaget i henholdsvis 2008 og 2011 for at indfri en række ældre lån.

Figur 7: Årlige ydelser ordinære lån i mio. kr. 2023-2032

Det fremgår af figur 7, at de årlige ydelser vil falde fra cirka 27 mio. kr. i 2027 til cirka 7 mio. kr. i 2030. Faldet skyldes, at kommunen i 2028 og 2029 betaler de sidste ydelser på kommunens to største lån.

De årlige ydelser vil udgøre mellem 7 og 8 mio. kr. i perioden 2031-2036. Herefter vil de årlige ydelser gradvist blive mindre, til den sidste ydelse er betalt i 2044.

3.4 Kommunen skylder et stort beløb til Lønmodtagernes Feriemidler

Med ændringen af ferieloven i 2019 fik alle kommuner en gæld til Lønmodtagernes Feriemidler. Gælden forventes at udgøre cirka 87 mio. kr. per 31. december 2022.

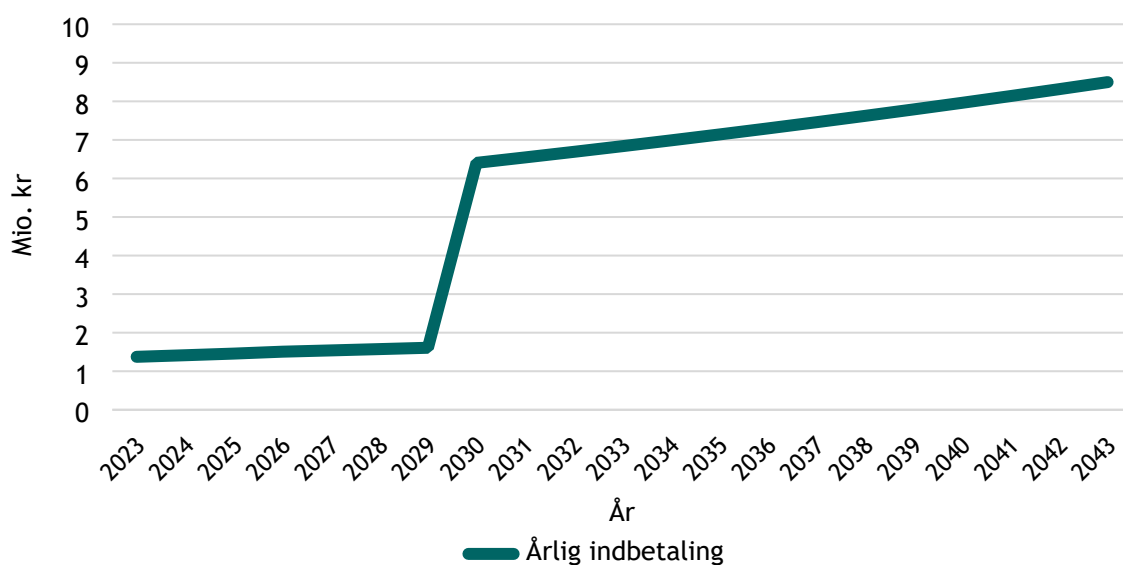
Kommunen kan altid vælge mere af på gælden end planlagt, men skal som minimum betale forpligtelsen når medarbejderen går på pension. Der kan derudover være medarbejdere eller tidligere medarbejdere, hvor kommunen skal indfri feriepengeforpligtelsen før end forventet. Det skal eksempelvis ske hvis vedkommende bliver førtidspensionist, rejser til udlandet eller afdør ved døden.

Kommunalbestyrelsen besluttede, at der fra 2021 skulle tilbagebetales 5,2 mio. kr. årligt (2021-pris). Dette sikrede at kommunen var på forkant med betalingerne, og at gælden ville være afviklet omkring år 2043.

Kommunalbestyrelsen besluttede i budget 2022, at der i 2022 skulle afdrages 28 mio. kr. ekstra, mod at afdragene blev reduceret med 4 mio. kr. årligt (2022-pris) frem til 2030, hvor kommunens to største lån er tilbagebetalt.

Figur 8 viser udviklingen i de planlagte afdrag. Årsagen til at afdragene er stigende er, at både puljen til indbetalinger fremskrives svarende til lønudviklingen.

Figur 8: Feriepenge - Årlige indbetalinger 2023-2043

Det fremgår af figur 8, at de årlige indbetalinger udgør mellem 1,3 og 1,6 mio. kr. i perioden 2023-2029, mens de i perioden 2030-2043 udgør mellem 6,4 og 8,5 mio. kr.

3.5 Kassebeholdning og garantistillelser

Som det fremgår på side 7, har kommunen en gennemsnitlig kassebeholdning, der ligger væsentligt over minimumsmålsætningen på 175 mio. kr. I prognosen for marts 2022 forventes den gennemsnitlige kassebeholdning i 2025 at være mellem 312 og 432 mio. kr.

Det er en fordel at have en robust kassebeholdning. Når den gennemsnitlige kassebeholdning er komfortabelt over målsætningen, er budgetlægningen primært begrænset af målsætningen om strukturel balance. Hvis den økonomiske målsætning om strukturel balance overholdes, forventes den gennemsnitlige kassebeholdning i udgangspunktet at være stabil.

Hvis den gennemsnitlige kassebeholdning ligger meget tæt på minimumsmålsætningen, kan budgetlægningen blive begrænset af kassebeholdningen, så det ikke er muligt at anvende alle årets indtægter, fordi den gennemsnitlige kassebeholdning bliver for lille.

I de seneste år er en del af kassebeholdningen blevet anvendt til at afdrage ekstra på kommunens lån. Dette giver et råderum i fremtidige år, og kan være en god måde at sprede et opsparet overskud fra et tidligere regnskabsår ud over flere år.

Garantistillelser

Norrdjurs Kommune har en række forpligtelser ud over egne lån. Som garant overtager Norrdjurs Kommune forpligtelsen for lånet, hvis lånet ikke kan betales af den virksomhed/institution, som garantien stilles til fordel for.

Kommunens garantistillelser ligger over landsgennemsnittet:

- Kommunen har per 31. december 2021 stillet garantier for i alt cirka 39 mio. kr. til fordel for diverse kulturelle institutioner, idrætshaller med videre. Disse kan være forbundet med en væsentlig risiko.
- Kommunen har stillet garanti for i alt 544 mio. kr. til fordel for forsyningsvirksomheder. Forsyningsvirksomheder er typisk forbundet med meget lav risiko, men er ikke garanteret mod konkurs.

3.6 Efterslæbet på anlæg er vokset

Kommunen har en minimumsmålsætning om at anvende 100 mio. kr. på anlæg om året. Formålet er blandt andet at sikre, at kommunens aktiver ikke forfalder på grund af manglende investeringer.

Når der investeres mindre end det kræves for at vedligeholde eksempelvis veje og bygninger, så svarer det til at stifte gæld, hvis man ønsker at bevare aktivet. Denne type af nødvendige investeringer kan kaldes for basisanlæg.

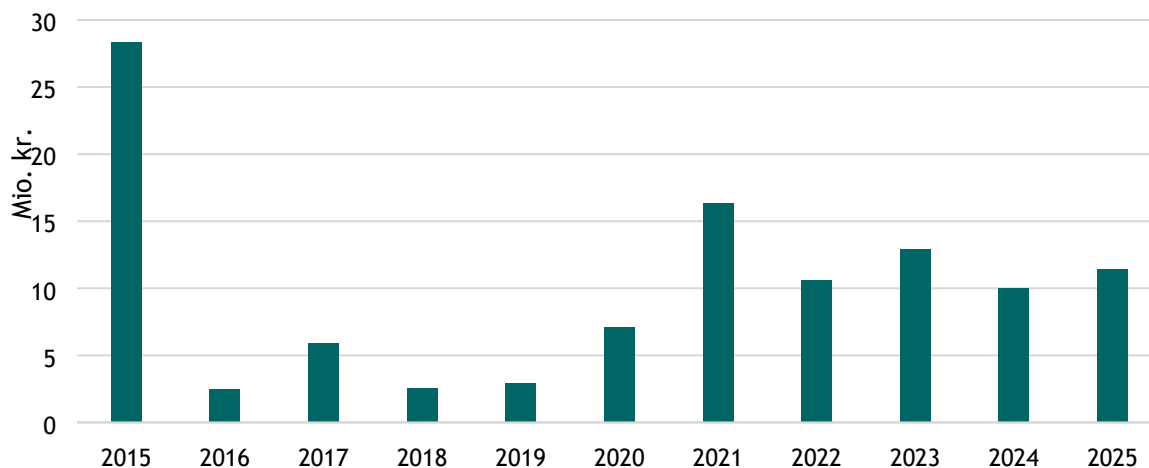
Her anvendes veje som eksempel. Ifølge en rapport udgivet af Kommunalteknisk Chefforening, KL og Vejdirektoratet koster det 2-3 gange så meget at indhente et efterslæb på vejvedligehold, som at vedligeholde i tide. Det er derfor en god investering at undgå at opbygge yderligere efterslæb og at sikre en bedre vedligeholdelsesstandard på vejene.

I Vejdirektoratets analyse af 81 kommuners veje fra 2016 var Norddjurs Kommune nummer 71 målt på vejenes restlevetid. I gennemsnit havde vejene i Norddjurs Kommune en restlevetid på 29 % af vejenes samlede levetid.

I perioden fra 2011-2015 blev vejenes tilstand forværret. På vejdirektoratets skala over hvor skadet vejene i gennemsnit er, er Norddjurs kommune steget fra 2,6 til 3,8 skadespoint. En tilstand på 4,0 kaldes "kritisk". Der er ikke foretaget en nyere undersøgelse af tilstanden på kommunernes veje.

Figur 9 viser alle anlægsudgifter til vedligehold af veje, fortove og broer inklusiv nye belægninger i regnskab 2015-2021 samt i budget 2022-2025.

Figur 9: Udgifter til vedligehold af veje, fortove og broer inklusive nye belægninger 2015-2025

Det fremgår af figur 9, at der er brugt mellem 2 og 7 mio. kr. om året på vejvedligehold i perioden 2016-2020. I 2021 og i budget 2022-2025 er budgettet hævet væsentligt til mellem 10 og 16 mio. kr. om året. I 2015 blev der afsat ekstra til nye belægninger.

På driften er der desuden afsat budget til vejvedligeholdelse og belægninger. Driftsudgifterne har ligget konstant mellem 15 og 17 mio. kr. siden 2016. og der er afsat cirka 15,5 mio. kr. om året i budget 2022-2031.

4. Øvrige opmærksomhedspunkter

Økonomiaftaler mellem KL og Regeringen

De seneste år har kommunerne fået penge til at dække ændringer i befolkningen, herunder at antallet af ældre borgere stiger. Samtidigt har kommunerne fået hævet servicerammen (med finansiering). Det er ikke givet at de næste års økonomiaftaler giver ekstra penge til kommunerne, da råderummet i den offentlige økonomi er blevet mindre. Som udgangspunkt budgetterer Norddjurs Kommune ikke med ekstra penge fra økonomiaftalerne i overslagsårene.

Midtvejsregulering i 2022 af overførselsudgifter fra 2021

Kommunerne må forvente en tilbagebetaling i midtvejsreguleringen i 2022, da de samlede udgifter til forsørgelse i regnskab 2021 var væsentlig lavere end forventet på landsplan. Størrelsen af eventuel midtvejsregulering aftales mellem KL og Regeringen i økonomiaftalen for 2023. Den første prognose viser, at tilbagebetalingen for Norddjurs Kommune kan blive på 36-38 mio. kr. 2022. Da Norddjurs Kommunes kassebeholdning ligger væsentligt over minimumsmålsætningen har kommunen råd til at miste indtægterne i 2022 uden at reducere serviceudgifterne.

Socialområdet:

I de senere år har Norddjurs Kommune i lighed med hovedparten af landets øvrige kommuner oplevet en gradvis stigning i udgifterne til det specialiserede voksenområde. Dvs. udgifterne på den del af det kommunale budget, der anvendes til bl.a. botilbud, bostøtte og dagtilbud til voksne borgere med et fysisk eller psykisk handicap.

Ifølge VIVE er kommunens budgetterede udgifter i budget 2022 lavere end sammenlignelige kommuner. Norddjurs Kommune må i de kommende år forvente et betydeligt udgiftspres på det specialiserede voksenområde - særligt hvis den nuværende faglige praksis og sammensætningen af kommunens servicetilbud fastholdes uændret.

Der er derfor behov for at tilrettelægge et videre analyseforløb, hvor der sættes fokus på at få beskrevet hvilke konkrete muligheder, Norddjurs Kommune har for at reducere stigningen i udgifterne på området.

Prisstigninger:

Krigen i Ukraine og en generel overophedning i dele af økonomien har medført prisstigninger. Som udgangspunkt tages der højde for prisstigninger når kommunernes serviceramme beregnes, og KL og regeringen vil forhandle om en eventuel justering af servicerammen i 2022 på baggrund af prisstigningerne. Derfor forventes prisstigningerne ikke at have stor betydning for kommunens evne til at finansiere sine serviceudgifter. Der er til gengæld ingen regulering af anlægsrammen, og der vil generelt være samfundsøkonomisk optimalt at reducere kommunernes anlægsramme, når der er knaphed på arbejdskraft og materialer i anlægssektoren. Kommunerne kan derfor have udfordringer med at gennemføre alle planlagte anlæg i 2022, og anlægsrammen kan blive mindre i de kommende år.

Kapitel 2 - Sammenligning af udgifter med andre kommuner

I dette kapitel sammenlignes Norddjurs Kommunes driftsudgifter i budget 2022 med andre kommuners. Til sammenligning bruges nøgletal fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE).

Først vises udviklingen i de samlede serviceudgifter per indbygger siden 2016. Norddjurs Kommune budgetterer i 2022 med væsentligt højere serviceudgifter end sammenligningskommunerne. Udgifterne per indbygger i 2022 er væsentligt højere end i 2017, hvor kommunen fortsat finansierede udgifter med lån.

Herefter vises en oversigt over hvor meget mere eller mindre kommunen bruger på forskellige udgiftsområder sammenlignet med sammenligningsgruppen. Kommunen bruger mere på eksempelvis børn og unge med særlige behov, folkeskolen og tilbud til ældre. Kommunen bruger mindre på vejvæsen, voksne med særlige behov og dagtilbud.

Herefter vises udviklingen fra 2016 til 2022 på udvalgte områder i Norddjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet. Områderne er folkeskolen, dagtilbud, børn- og unge med særlige behov, ældreområdet, voksne med særlige behov og de samlede administrationsudgifter.

Fagudvalgene har i april og begyndelsen af maj fået forelagt nøgletal på eget udvalgsområde.

VIVE-nøgletal og metode

VIVE har inddelt kommunerne i forskellige sammenligningsgrupper på alle udgiftsområder.

Norrdjurs Kommune er altid i sammenligningsgruppe med kommuner med højt ressourcepres. Det vil sige en kombination af lave indtægter ved en gennemsnitlig skatteprocent og at kommunen samlet set har høje forventede udgifter på baggrund af strukturelle faktorer. Kort sagt kommuner med svære økonomiske grundvilkår.

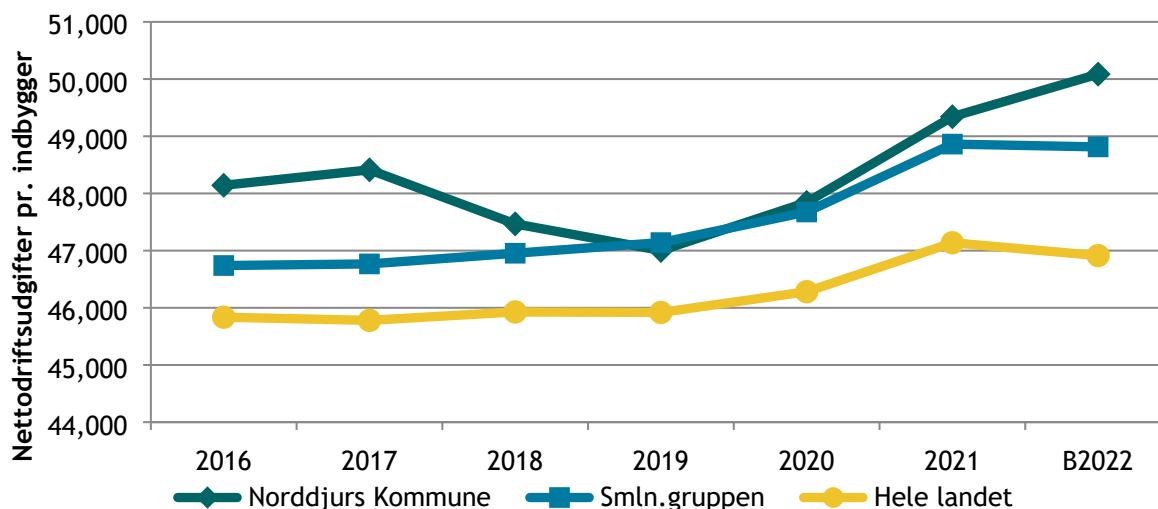
Derudover er kommunerne delt ind efter udgiftsbehov på de forskellige områder. På ældreområdet er det eksempelvis andelen af enlige ældre, den aldersbetingede plejebolighyppighed og det gennemsnitlige antal sygedage der forklarer udgifterne per person over 67 år. På skoleområdet er det blandt andet andelen af børn af enlige forsørgere, andelen af familier i bestemte boligtyper og antallet af børn mellem 6 og 16 år der forklarer udgifterne.

1. Kommunens andel af serviceudgifterne er større i 2022 end i 2017

På denne side sammenlignes Norddjurs Kommunes serviceudgifter med sammenligningskommunerne. Sammenligningskommunerne består af kommuner på mellem 30.000 og 50.000 indbyggere og højt ressourcepres.

Figur 10 viser serviceudgifter per indbygger inkl. administration i regnskab 2016–2021 og budget 2022 for Norddjurs Kommune, sammenligningskommunerne og hele landet i 2022-priser.

Figur 10: Serviceudgifter per indbygger 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 10, at Norddjurs Kommunes udgifter var væsentligt højere end sammenligningskommunernes i 2016 og 2017. Udgifterne faldt fra 2017 til 2019, hvor udgifterne var på samme niveau som hos sammenligningskommunerne. Efter 2019 er udgifterne steget kraftigt igen, og er nu væsentligt højere end sammenligningskommunernes igen. I budget 2022 er kommunens serviceudgifter per indbygger 1.272 kr. højere end sammenligningskommunerne. Dette svarer til cirka 47 mio. kr. Det ses også at serviceudgifterne i 2021 ligger cirka 1.500 kr. højere pr. indbygger end i 2017. Det svarer til cirka 55 mio. kr.

I 2016-2018 var der budgetteret med strukturelle underskud. De høje udgifter var finansieret med lån. I 2018 blev der foretaget en kraftig opbremsning, og i budget 2019 blev udgifterne tilpasset til indtægterne. Udgifterne er herefter steget i takt med indtægterne.

Serviceudgifterne faldt fra 2017 med opbremsningen i 2018 og tilpasningen af kommunens udgifter til indtægterne i 2019. I 2019 og 2020 var der betydelige mindreforbrug på serviceudgifterne.

Årsagen til at Norddjurs Kommune kan budgettere med højere serviceudgifter end sammenligningskommunerne i 2022 er, at kommunen har en relativ høj skatteprocent og i øjeblikket modtager et stort tilskud for faldende befolkningstal.

Fra 2025 kan det være nødvendigt at reducere serviceudgifterne, hvis målsætningen om strukturel balance og anlægsudgifter for 100 mio. kr. skal overholdes. Det strukturelle underskud i 2025 i budget 2022-2025 er 40 mio. kr., hvis anlægsudgifterne udgør 100 mio. kr.

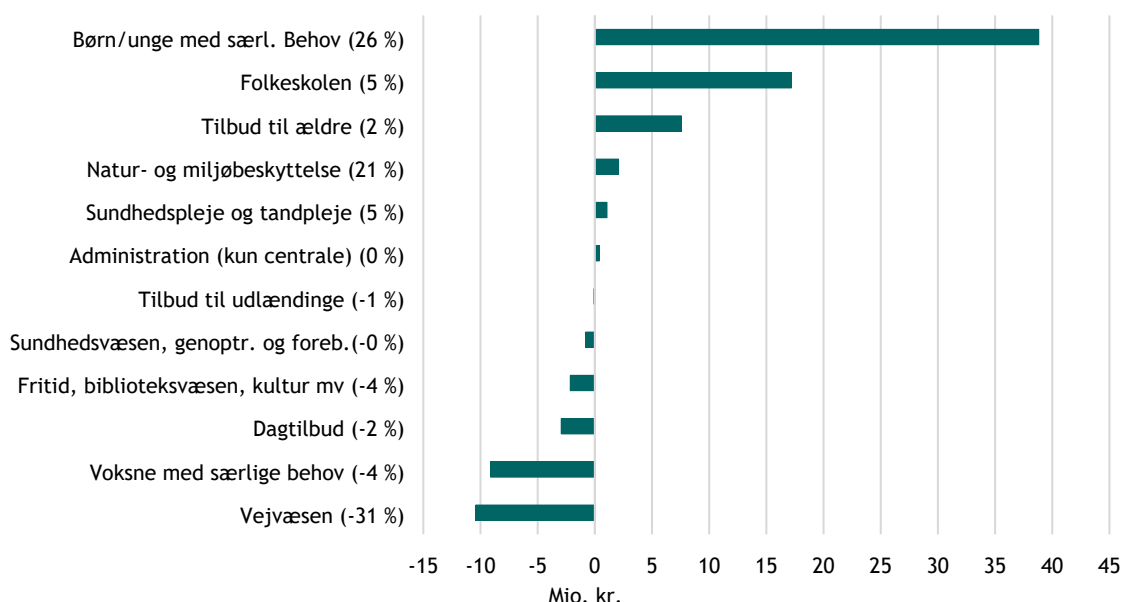
2. Kommunens serviceudgifter varierer på tværs af områder i budget 2022

I dette afsnit sammenlignes kommunens serviceudgifter på forskellige områder med kommuner med samme udgiftsbehov. Sammenligningskommunerne er udvalgt af VIVE og varierer på tværs af områderne.

Figur 11 viser, hvor mange mio. kr. højere (søjler med positive tal) eller lavere (søjler med negative tal) udgifterne er i Norddjurs Kommune, hvis man sammenligner udgiftsniveauet på en række af de større udgiftsområder med sammenligningsgruppen.

VIVE har eksempelvis opgjort udgifterne til folkeskolen per 6-16 årig. Herefter er forskellen mellem udgifterne per 6-16 årig for Norddjurs Kommune og sammenligningskommunerne ganget med antallet af personer mellem 6 og 16 år i Norddjurs Kommune for at beregne de samlede udgifter sammenlignet med sammenligningsgruppen.

Figur 11: Serviceudgifter i mio. kr. på forskellige områder sammenlignet med sammenligningskommunerne

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 11, at udgifterne til børn og unge med særlige behov er cirka 39 mio. kr. højere, end hvis kommunen havde samme udgiftsniveau som sammenligningskommunerne. For folkeskolen er beløbet cirka 17 mio. kr., mens det for tilbud til ældre er 8 mio. kr.

Kommunen bruger cirka 10 mio. kr. mindre på vejvæsen (driftsudgifter), 9 mio. kr. mindre på voksne med særlige behov og 3 mio. kr. mindre på dagtilbud.

I de efterfølgende afsnit vises udviklingen i udgifterne i 2016-2022 for folkeskolen, dagtilbud, børn- og unge med særlige behov, ældreområdet, voksne med særlige behov og administrationsudgifter.

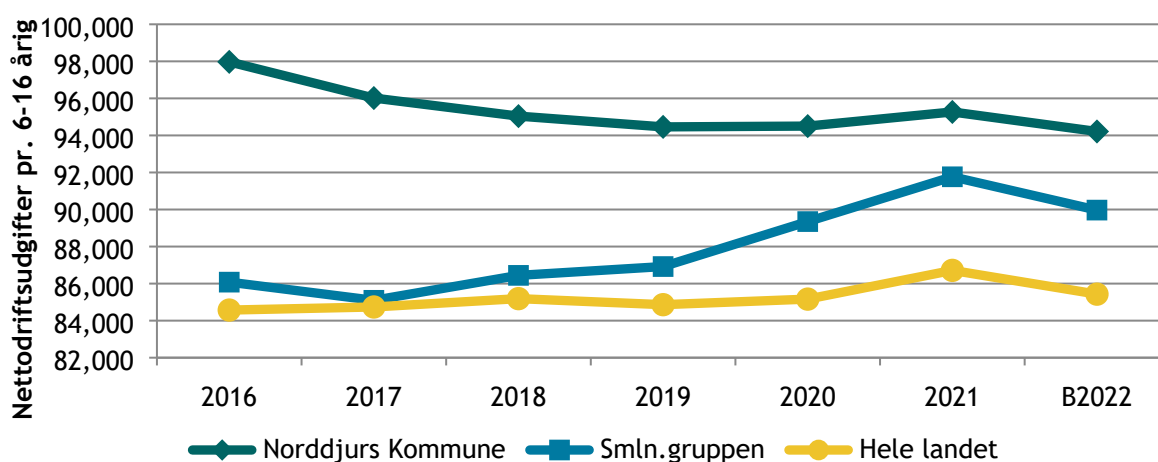
2.1 Folkeskolen inklusiv specialundervisning og ungdomsskole

Udgifterne til folkeskolen har historisk været meget høje i Norddjurs Kommune. Det fremgik af figur 11 på side 25, at kommunens udgifter er cirka 17 mio. kr. højere i budget 2022, end hvis kommunens udgifter per 6-16 årig var de samme som sammenligningskommunernes.

Sammenligningskommunerne består af andre kommuner med udgiftsbehov lige over gennemsnittet. Kommuner med spredt bosætning og sociale udfordringer har et højt udgiftsbehov.

Figur 12 viser nettodriftsudgifterne per 6-16 årig til folkeskolen i regnskab 2016-2021 og budget 2022 for Norddjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet.

Figur 12: Nettodriftsudgifter per 6-16 årig til folkeskolen 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 12, at forskellen mellem sammenligningsgruppen og Norddjurs Kommune er blevet mindre siden 2017. I 2017 var forskellen cirka 10.900 kr. per 6-16 årig, mens forskellen er cirka 4.200 kr. i budget 2022.

Norddjurs Kommunes udgifter er i perioden 2016-2021 generelt været faldende, mens sammenligningskommunerne har haft stigende udgifter. På landsplan har der været en meget lille stigning i udgifterne per 6-16 årig.

De højere udgifter skyldes særligt udgifter til specialundervisning og ungdomsskolevirksomhed.

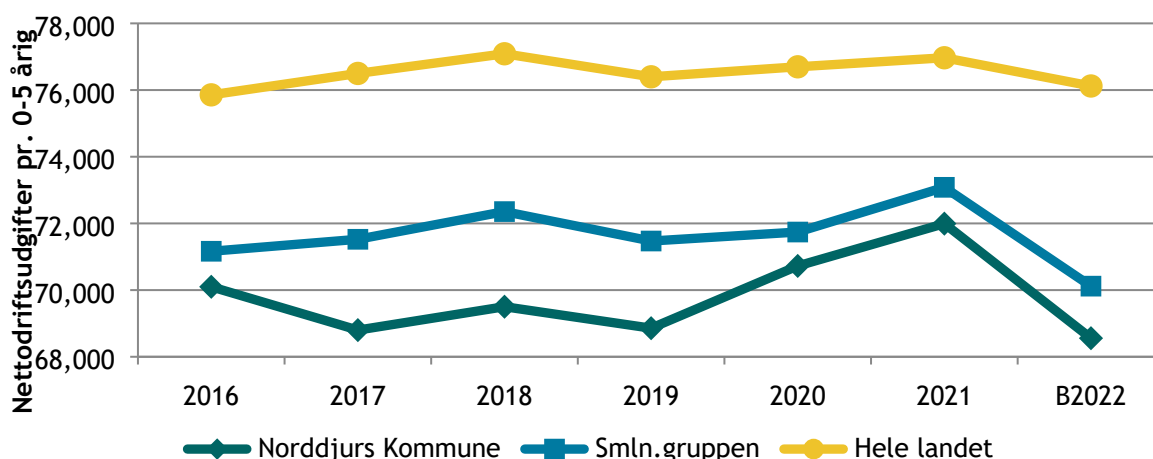

2.2 Dagtilbud

Norrdjurs Kommune har historisk haft lave udgifter på dagtilbudsområdet. Det fremgik af figur 11 på side 22, at kommunens nettoudgifter er cirka 3 mio. kr. lavere i budget 2022, end hvis kommunens udgifter per 0-5 årig var de samme som sammenligningskommunernes.

Figur 18 viser nettodriftsudgifterne per 0-5 årig på dagtilbudsområdet i regnskab 2016-2021 og budget 2022 for Norrdjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet.

Figur 13: Nettodriftsudgifter per 0-5 årig på dagtilbudsområdet 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 13, at udgifterne har været lavere end i sammenligningsgruppen i hele perioden. I 2017 var udgifterne per 0-5 årig cirka 2.800 kr. lavere end sammenligningskommunernes, mens de er cirka 1.600 kr. lavere i budget 2022.

I lighed med sammenligningskommunerne er udgifterne i budgettet for 2022 lavere end i regnskabet for 2021. Udgifterne i 2020 og 2021 kan være særligt høje, da kommunerne havde ekstraudgifter i forbindelse med covid-19.

For Norrdjurs Kommune var der også en stor stigning i antallet af 0-5 årige fra 2021 til 2022, da der blev født cirka 30 % flere børn end normalt i 2021. Dette har medført at udgifterne opgjort per 0-5 årig falder. Til budget 2023 bliver budgettet til variable udgifter på dagtilbudsområdet tilpasset gennem mængdereguleringen, så der også er budget til stigningen i antallet af børn i 2021.

Udgifterne til specialpædagogisk bistand til børn i førskolealderen er væsentligt højere end hos sammenligningskommunerne og hele landet.

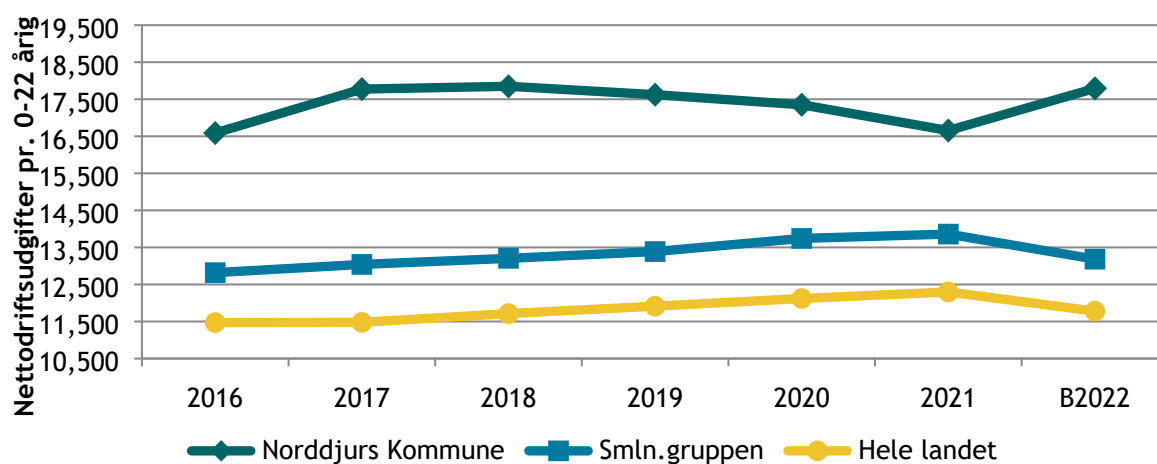
2.3 Børn og unge med særlige behov

Udgifterne til børn og unge med særlige behov har historisk været meget høje i Norddjurs Kommune. Det fremgik af figur 11 på side 22, at kommunens udgifter er cirka 39 mio. kr. højere i budget 2022, end hvis kommunens udgifter per 6-16 årig var de samme som sammenligningskommunernes.

Sammenligningskommunerne består af andre kommuner med et højt udgiftsbehov. Kommuner med en høj forventet andel af modtagere af sociale foranstaltninger har et højt udgiftsbehov. Det skal bemærkes, at Norddjurs Kommunes udgiftsbehov også er noget højere end sammenligningskommunernes. Sammenligningskommunernes udgiftsbehov er cirka 19 % over landsgennemsnittet mens Norddjurs Kommunes udgiftsbehov er cirka 34 % over gennemsnittet.

Figur 14 viser nettodriftsudgifterne per 0-22 årig til børn og unge med særlige behov i regnskab 2016-2021 og budget 2022 for Norddjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet.

Figur 14: Nettodriftsudgifter børn og unge med særlige behov per 0-22 årig 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 14, at udgifterne er faldet en smule fra regnskab 2017 til regnskab 2021. I samme periode er udgifterne steget i både sammenligningskommunerne og på landsplan. I budget 2022 er der dog budgetteret med højere udgifter.

Norddjurs Kommunes udgifter er i regnskab 2021 kun 2 % over de forventede udgifter. Det skal dog bemærkes at kommunerne i sammenligningsgruppen har formået at holde udgifterne 5 % under de forventede udgifter i 2021.

I forhold til sammenligningskommunerne har Norddjurs Kommune højere udgifter til forebyggende foranstaltninger og plejefamilier.

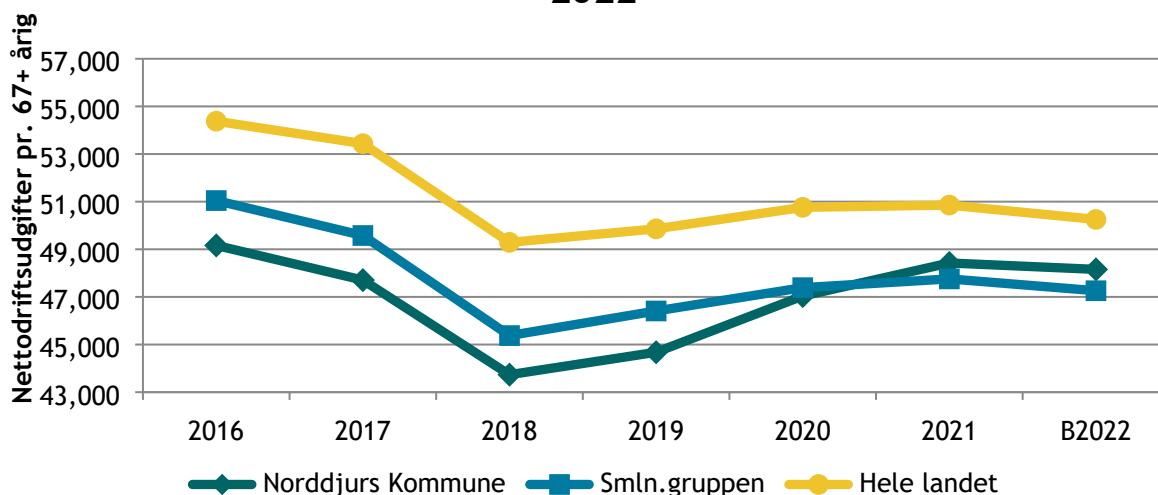
2.4 Ældreområdet

Norrdjurs Kommune har historisk haft lavere udgifter på ældreområdet end sammenligningskommunerne. I de seneste år er udgifter dog vokset til over sammenligningskommunernes niveau.

Sammenligningskommunerne består af kommuner med et gennemsnitligt udgiftsbehov. Kommuner med høj aldersbetinget plejebolighyppighed, mange sengedage på sygehus samt en høj andel af mænd og enlige blandt de 65+ årige har et højt udgiftsbehov.

Figur 15 viser nettodriftsudgifterne per 0-22 årig på ældreområdet per 67+ årig i regnskab 2016-2021 og budget 2022 for Norrdjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet. Det skal bemærkes, at kommunernes kontoplan blev ændret fra 2017 til 2018, så udgifter der tidligere blev bogført på ældreområdet, nu bliver bogført under voksne med særlige behov. Derfor falder udgifterne for alle kommuner fra 2017 til 2018. Det omvendte gør sig gældende i figur 16 på næste side, der viser udgifterne til voksne med særlige behov.

Figur 15: Nettodriftsudgifter ældreområdet per 67+ årig 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 15, at Norrdjurs Kommunes udgifter på ældreområdet er steget i forhold til sammenligningsgruppen. I 2017 var Norrdjurs Kommunes udgifter per 67+ årig cirka 1.900 kr. lavere end sammenligningsgruppen. I budget 2022 er udgifterne cirka 900 kr. højere per 67+ årig. Det ses også af figuren, at Norrdjurs Kommune i 2021 ligger over niveauet for 2017 pr. indbygger.

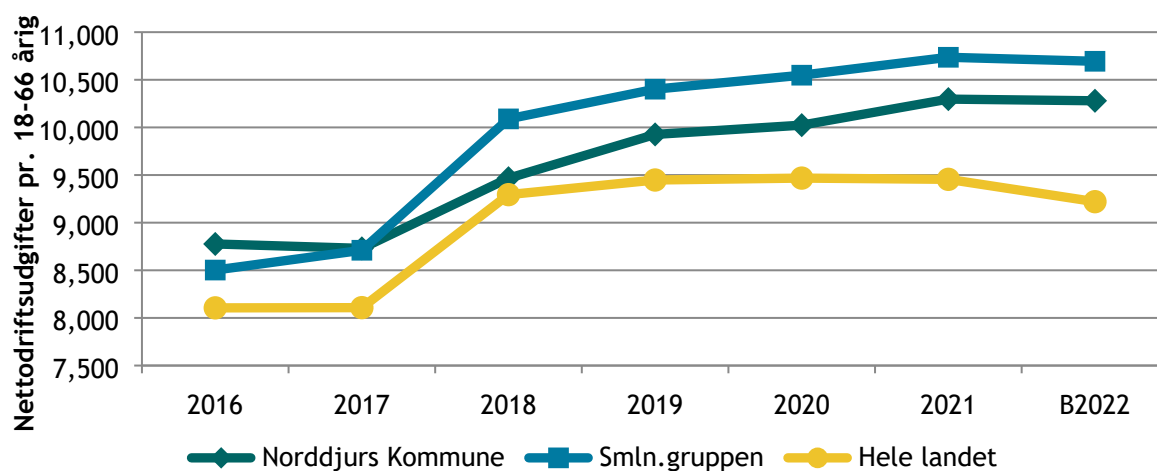
2.5 Voksne med særlige behov

Norrdjurs Kommunes udgifter til voksne med særlige behov ligger lidt under sammenligningskommunernes niveau. Som beskrevet på side 20 oplever Norrdjurs Kommune i lighed med mange andre kommuner, at der er stort pres på udgifterne på området.

Sammenligningskommunerne består af kommuner med et højt udgiftsbehov. Kommuner med høj andel af personer uden beskæftigelse eller med lav indkomst samt en høj andel af personer med handicap har et højt udgiftsbehov.

Figur 16 viser nettodriftsudgifterne per 18-66 årig til voksne med særlige behov i regnskab 2016-2021 og budget 2022 for Norrdjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet. Det skal bemærkes, at kommunernes kontoplan blev ændret fra 2017 til 2018, så udgifter der tidligere blev bogført på ældreområdet, nu bliver bogført under voksne med særlige behov. Derfor steg udgifterne fra 2017 til 2018.

Figur 16: Nettodriftsudgifter til voksne med særlige behov per 18-66 årig 2016-2022

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 16, at Norrdjurs Kommune havde lige så store udgifter til voksne med særlige behov som sammenligningskommunerne i 2017, men at udgifterne har været lavere end i sammenligningskommunerne fra og med 2018. I budget 2022 er udgifterne per 18-66 årig cirka 400 kr. lavere end i sammenligningskommunerne.

Norrdjurs Kommune har relative høje udgifter til botilbud i forhold til sammenligningskommunerne.

2.6 Administrationsudgifter

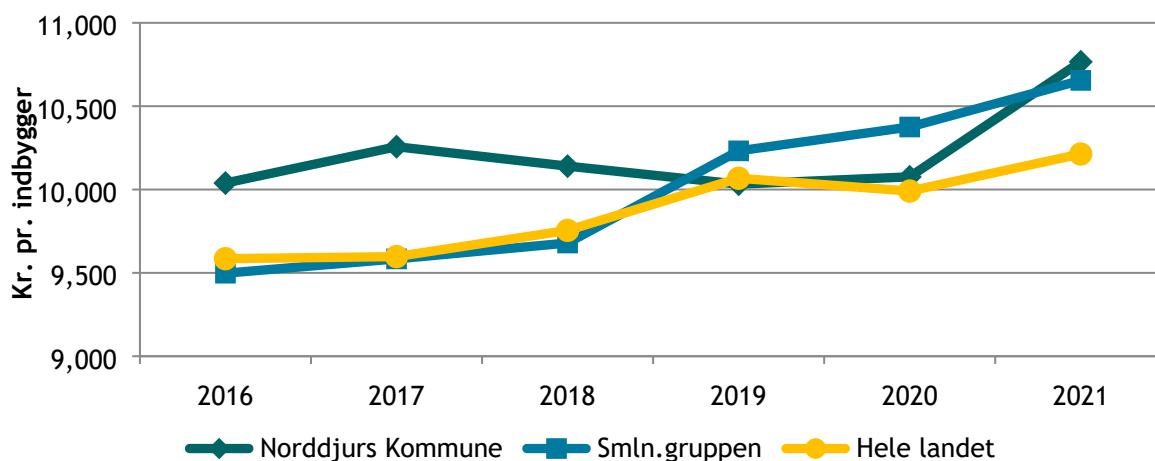
Til budget 2023 er der udarbejdet en analyse af kommunens administrationsudgifter. Udgifterne er igen stigende relativt til sammenligningskommunerne efter at udgifterne faldt fra 2017 til 2019.

Sammenligningskommunerne er kommuner med høje forventede udgifter til administration. Små kommuner med høj befolkningsspredning forventes at have høje udgifter.

Figur 17 viser de samlede administrationsudgifter i Norddjurs Kommune, sammenligningsgruppen og hele landet i regnskab 2016-2021. Både centrale og decentrale administrationsudgifter er medregnet. Udgifter til den politiske organisation indgår også.

Efter den kombinerede metode beregner VIVE lønudgifterne på baggrund af stillingsbetegnelser i stedet for de bogførte udgifter. Dette betragtes generelt som en mere pålidelig metode til sammenligning mellem kommuner, da kommunerne kan have forskellig bogføringspraksis.

Figur 17: Administrative udgifter per indbygger efter den kombinerede metode 2016-2021

Kilde: VIVE ECO-nøgletal

Det fremgår af figur 17, at Norddjurs Kommunes administrationsudgifter var væsentligt højere end sammenligningskommunernes i 2016, 2017 og 2018. I 2019 og 2020 var udgifterne lavere end i sammenligningskommunerne. I 2021 var udgifterne cirka 100 kr. per indbygger højere end sammenligningskommunerne svarende til knap 4 mio. kr.

Til budget 2023 er der udarbejdet en mere detaljeret analyse af administrationsudgifterne. Analysen blev udarbejdet før regnskabstallene fra 2021 var tilgængelige. Konklusionen bygger derfor på regnskab 2020.

Konklusioner fra analyse af administrationsudgifter til budget 2023:

"Efter et par år med faldende udgifter er der nu en stigende tendens i udgifterne til administration.

Stigningen skyldes til dels en politisk prioritering af ekstra myndigheds personale på socialområdet, arbejdsmarkedsområdet i forbindelse med covid-19 indsatsen og til byggesagsbehandling, hvor sagsbehandlingstiderne har været over normen.

Norddjurs Kommune har relativt lavere centrale udgifter til administration og relativt højere udgifter til decentral administration end sammenligningsgruppen. Decentral administration er administration og

ledelse på institutionsniveau. De centrale administrationsudgifter dækker over udgifter til myndighedspersonale, centrale stabsfunktioner indenfor bygning, IT, økonomi, borgerservice, sekretariatsbetjening og ledelsesudgifter til chef- og direktørniveauet.

De højere udgifter til decentral administration bekræftes ikke i størrelsen af ledelsesspændet i Norddjurs Kommune. Ledelsesspændet viser, hvor mange medarbejdere en leder i gennemsnit er leder for. I analysen fra 2020 blev ledelsesspændet også beregnet og her viste det sig, at der generelt er flere medarbejdere pr. leder i Norddjurs Kommune end i resten af landet. Ledelsesspændet er blevet genberegnet i denne analyse. Den viser et svagt fald i ledelsesspændet fra 2020 til 2022. Men niveauet er stadig i den høje ende sammenlignet med resten af landet.”